

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ЦУС СЭЛБЭЛТ, СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН 2024 ОНЫ САНХҮҮГИЙН
ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: СНАГ-2025/289/НА-СТА-ТШЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Санхүү-Нийцлийн аудитын газрын захирал,
тэргүүлэх аудитор: Ц.Наранчимэг
Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер В.Эрдэнэцогт
Утас: 261885 Цахим хаяг: erdenetsogtb@audit.gov.mn
Аудитор Б.Отгонцэцэг
Утас: 261740 Цахим хаяг: otgontsetsegb@audit.gov.mn
Аудитыг гэрээгээр гүйцэтгэгч: Баянсуврага аудит ХХК-ийн
Захирал С. Должинсүрэн
Утас: 99126723 Цахим хаяг: doljinsuren9@yahoo.com

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан.....	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	8
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	10
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	11
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	13
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	14
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	14
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	14
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	15
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд.....	15
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	16
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	18
4.1 Ерөнхий зүйл.....	18
4.2 Материаллаг байдал	18
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт.....	18
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	19
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	19
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	19
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	20
5.1 Албан шаардлага	20
5.2 Зөвлөмж.....	20
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	22

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд байгууллагын Олон улсын Стандарт
НБББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ТБОНӨТХ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
ТБОНӨХХБАУХА	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах
ТАЦНС	Төрийн албаны цалингийн нэгдсэн сан
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын Стандарт
ЭМД	Эрүүл мэндийн даатгал
ЭМС	Эрүүл мэндийн сан
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

Засгийн газрын IV байр, Бага тойруу 3,
Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар хот, 15160
Утас: 26 04 37, Факс: (976-51) 26 42 30,
Цахим шуудан: info@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

ЦУС СЭЛБЭЛТ СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВИЙН ЗАХИРАЛ
Н.ЭРДЭНЭБАЯР ТАНАА

2025.02.25 № 07/665
танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.4, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний дүгнэлтээр санхүүгийн тайлангууд нь 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн байдал болон тайлант жилийн эцсээрх санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг бүх материаллаг талаар нь Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторов ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцлон тэмдэглэсэн хэсэг

Тайлант онд цус, цусан бүтээгдэхүүний захиалга, хэрэглээ өссөнтэй холбоотой 34,297 donoroos цус цусан бүтээгдэхүүн хэсгийг цуглуулж, 8,493,288.9 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлсэн бөгөөд нийт цуглуулалтын 60.1 хувийг суурин хэлбэрээр, 39.9 хувийг явуулаар бэлтгэсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй хэмээн мэргэжлийн шүүн тунгаалтаар бидний авч үзсэн асуудал байна. Гол асуудлыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь харгалзаж, аудитын санал дүгнэлтээ илэрхийлэхэд авч үзсэн бөгөөд энэхүү гол асуудлын талаар бид тусад нь дүгнэлт гаргахгүй.

Төвийн дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөрт нийцүүлэн, чанарын болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн нэгдсэн менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015, ISO 45001:2018 стандартуудыг хэрэгжүүлэн, эрсдэлийг бууруулан, үйлчлүүлэгч, ажиллагсдад ээлтэй орчныг бүрдүүлэн ажиллаж байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Цус, цусан бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтэд нисгэгчгүй нисэх төхөөрөмжийг ашиглан 3 эмнэлэгт нийтдээ 30 удаагийн тээвэрлэлт хийсэн байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

САНХҮҮ, НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	7,710,225,036.89	9,392,164,983.33
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	180,000.00	-
312	Банканд байгаа бэлэн мөнгө	180,000.00	-
3121	Төгрөг	180,000.00	-
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	180,000.00	-
33	АВЛАГА	1,653,877,909.74	4,631,569,769.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	667,121.41	168,057.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	501,321,264.93	1,777,913,137.00
335	Бусад авлага	1,151,889,523.40	2,853,488,575.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	1,151,824,323.40	2,853,488,575.00
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	65,200.00	-
34	УРЬДЧИЛГАА	7,578,456.22	4,649,465.72
34600	Урьдчилж гарсан зардал	7,578,456.22	4,649,465.72
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	6,048,588,670.93	4,755,945,748.61
351	Түүхий эд материал	3,344,341,094.09	2,183,280,516.03
35110	Тусгай зориулалттай материал	1,034,640,050.00	791,492,765.00
35130	Эм боох материал	2,309,701,044.09	1,391,787,751.03
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	2,441,018,400.00	2,355,040,000.00
354	Хангамжийн материал	263,229,176.84	217,625,232.58
35410	Бичиг хэргийн материал	43,124,722.15	35,302,559.73
35420	Аж ахуйн материал	130,267,724.09	127,354,542.15
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	59,145,700.00	11,665,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	857,556.60	447,166.70
35450	Барилгын засварын материал	7,930,534.00	14,958,564.00
35460	Хүнсний материал	4,987,240.00	-
35470	Бусад хангамжийн материал	16,915,700.00	27,897,400.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		7,618,930,310.89
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	6,495,025,653.90	7,618,930,310.89
392	Биет хөрөнгө	6,358,685,533.83	7,461,768,772.58
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	4,096,353,756.00	4,096,353,756.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(462,804,238.42)	(534,007,741.30)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	41,800,000.00	41,800,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(16,003,333.25)	(18,344,999.92)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	10,199,252,418.27	7,838,359,021.75
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(7,884,611,388.07)	(4,339,002,856.97)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	1,091,780,882.82	990,836,130.86
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(708,281,952.18)	(615,326,015.62)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	7,001,488.00	5,808,688.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,802,099.34)	(4,707,210.22)
393	Биет бус хөрөнгө	136,340,120.07	157,161,538.31
39301	Программ хангамж	81,122,055.00	101,238,305.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(32,143,174.93)	(31,438,006.69)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	87,361,240.00	87,361,240.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл		
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	14,205,250,690.79	17,011,095,294.22
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	212,489,801.84	2,189,746.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	212,489,801.84	2,189,746.00
413	Өглөг	211,076,761.84	2,128,746.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	91,786.96	465,937.20
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	205,632,166.08	-
4136	Бусад өглөг	5,352,808.80	1,662,808.80
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	5,152,808.80	1,662,808.80

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны санхүүгийн аудит,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	200,000.00	-
414	Урьдчилж орсон орлого	1,413,040.00	61,000.00
41440	Бусад урьдчилж орсон орлого	1,413,040.00	61,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	13,992,760,888.95	17,008,905,548.22
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	13,992,760,888.95	17,008,905,548.22
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,838,458,653.00	2,838,458,653.00
51101	Өмч: - төрийн	2,838,458,653.00	2,838,458,653.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	10,567,756,539.85	13,583,901,199.12
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	9,784,079,903.34	10,567,756,539.85
51220	Тайлант үеийн үр дүн	783,676,636.51	3,016,144,659.27
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	586,545,696.10	586,545,696.10
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	14,205,250,690.79	17,011,095,294.22

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	16,993,137,055.61	25,815,050,020.95
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	10,053,964,315.61	17,030,384,926.95
120	Нийтлэг татварын бус орлого	10,053,964,315.61	17,030,384,926.95
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	1,626,638,981.00	4,657,364,016.95
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,476,936,181.00	4,653,839,006.95
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	149,702,800.00	3,525,010.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	106,244,290.00	1,998,041,210.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	8,321,081,044.61	10,374,979,700.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	6,939,172,740.00	8,784,665,094.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	6,044,725,900.00	6,123,906,800.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	6,044,725,900.00	6,123,906,800.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	894,446,840.00	2,660,758,294.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	34,306,406.00	13,582,471.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	-
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	860,140,434.00	2,647,175,823.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	16,211,086,989.10	22,798,139,658.70
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	16,211,086,989.10	22,798,139,658.70
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	14,233,108,103.62	21,555,521,417.80
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,466,792,569.20	1,886,963,456.51
210101	Үндсэн цалин	859,633,647.19	1,138,077,058.57
210102	Нэмэгдэл	309,094,874.69	394,956,187.94
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	105,481,000.00	150,615,000.00
210104	Урамшуулал	192,583,047.32	203,315,210.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	199,118,510.31	237,186,733.32
210201	Тэтгэврийн даатгал	128,286,757.72	164,373,617.96
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,092,559.87	19,439,992.14
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	26,424,107.53	12,898,429.56
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,662,266.49	8,025,098.74
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	26,652,818.70	32,449,594.92
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	145,504,893.62	130,444,808.76
210301	Гэрэл, цахилгаан	129,216,550.15	112,346,054.55
210302	Түлш, халаалт	11,430,123.39	11,915,493.67

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны санхүүгийн аудит,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210303	Цэвэр, бохир ус	4,858,220.08	6,183,260.54
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	2,383,074,438.16	3,339,132,521.86
210401	Бичиг хэрэг	13,324,205.57	11,459,627.33
210402	Тээвэр, шатахуун	9,890,982.26	9,796,880.40
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,247,892.05	4,945,552.30
210404	Ном, хэвлэл		
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	22,028,696.28	29,935,061.84
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	858,794.00	1,082,200.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал		
210408	Бараа материал акталсны зардал	569,848,868.00	737,051,200.00
210409	Бараа материал шилжүүлсний зардал	1,763,875,000.00	2,544,862,000.00
2105	Нормативд зардал	6,150,789,548.94	14,504,622,298.06
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	5,927,681,834.94	14,272,831,757.06
210502	Хоол, хүнс	216,395,914.00	225,710,141.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,711,800.00	6,080,400.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	64,807,731.00	324,393,594.46
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	-
210604	Урсгал засвар	64,807,731.00	324,393,594.46
2107	Томилолт, зочны зардал	236,000.00	6,721,900.00
210701	Гадаад албан томилолт		
210702	Дотоод албан томилолт	236,000.00	6,721,900.00
210703	Зочин төлөөлөгч хүлээн авах		
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	89,593,086.65	99,947,371.84
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	67,483,854.65	67,426,599.84
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	11,960,000.00	11,488,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	850,000.00	523,110.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	315,152.00	264,252.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	88,000.00	55,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	8,497,500.00	19,456,250.00
210807	Газрын төлбөр	398,580.00	734,160.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,733,191,325.74	1,026,108,732.98
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,383,362,937.60	97,108,368.04
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	36,308,774.85	6,464,114.91
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	1,313,519,613.29	922,536,250.03
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,977,978,885.48	1,242,618,240.90
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	547,649,054.00	633,010,794.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	164,259,054.00	20,643,194.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	383,390,000.00	612,367,600.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,430,329,831.48	609,607,446.90
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,412,174,058.48	605,146,432.97
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	18,155,773.00	4,461,013.93
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	782,050,066.51	3,016,910,362.25
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	1,626,570.00	0.00
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	1,626,570.00	0.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	1,626,570.00	0.00
5	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН(5)		765,702.98
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДАЛ		765,702.98
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз		765,702.98
6	НИИТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	783,676,636.51	3,016,144,659.27

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	10,990,340,373.22	12,256,524,859.28
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	3,728,043,494.90	2,974,528,500.35
120	Нийтлэг татварын бус орлого	3,728,043,494.90	2,974,528,500.35
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	3,728,043,494.90	2,974,528,500.35
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,582,928,094.90	2,971,110,490.35
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	145,115,400.00	3,418,010.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	7,262,296,878.32	9,281,996,358.93
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	6,044,725,900.00	6,123,906,800.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	6,044,725,900.00	6,123,906,800.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	1,217,570,978.32	3,158,089,558.93
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	34,306,406.00	13,582,471.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	-
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	1,183,264,572.32	3,144,507,087.93
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	10,827,776,561.39	12,207,539,459.28
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	10,827,776,561.39	12,207,539,459.28
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	8,348,676,410.98	9,187,008,081.38
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,464,787,732.79	1,887,417,218.78
210101	Үндсэн цалин	857,520,575.97	1,137,969,986.23
210102	Нэмэгдэл	309,227,392.27	394,965,965.07
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	105,481,000.00	151,166,057.48
210104	Урамшуулал	192,558,764.55	203,315,210.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	199,035,928.12	235,850,521.31
210201	Тэтгэврийн даатгал	128,247,374.66	162,247,219.26
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,087,926.57	19,247,185.33
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	26,378,895.93	13,319,997.57
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,663,713.06	7,208,183.85
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	26,658,017.90	33,827,935.30
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	145,476,893.62	130,444,808.76
210301	Гэрэл, цахилгаан	129,216,550.15	112,346,054.55
210302	Түлш, халаалт	11,430,123.39	11,915,493.67
210303	Цэвэр, бохир ус	4,830,220.08	6,183,260.54
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	62,221,132.05	51,731,622.30
210401	Бичиг хэрэг	12,979,540.00	11,873,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,601,900.00	10,457,500.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,247,892.05	4,945,552.30
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	26,723,800.00	20,960,970.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	9,668,000.00	3,494,100.00
2105	Нормативт зардал	6,157,630,719.15	6,378,255,661.08
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	5,942,881,419.15	6,131,899,245.08
210502	Хоол, хүнс	211,179,100.00	234,483,716.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	3,570,200.00	11,872,700.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	102,997,500.00	286,324,269.96
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,096,500.00	104,500.00
210602	Тавилга		9,500,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	623,700.00	0.00

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны санхүүгийн аудит,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210604	Урсгал засвар	99,277,300.00	276,719,769.96
2107	Томилолт, зочны зардал	236,000.00	6,721,900.00
210702	Дотоод албан томилолт	236,000.00	6,721,900.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	113,093,086.65	95,267,371.84
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	67,483,854.65	67,426,599.84
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	11,960,000.00	11,488,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	850,000.00	523,110.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	315,152.00	264,252.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	88,000.00	55,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	31,997,500.00	14,776,250.00
210807	Газрын төлбөр	398,580.00	734,160.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	103,197,418.60	114,994,707.35
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	64,932,812.60	108,801,357.35
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	38,264,606.00	6,193,350.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	2,479,100,150.41	3,020,531,377.90
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	547,449,054.00	633,010,794.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	164,259,054.00	20,643,194.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	383,190,000.00	612,367,600.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,931,651,096.41	2,387,520,583.90
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	1,412,174,058.48	605,146,432.97
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	519,477,037.93	4,461,013.93
213305	Нэмэлт санхүүжилт авлага үүсгэн төвлөрүүлэх шилжүүлэг		1,777,913,137.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	162,563,811.83	48,985,400.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	163,855,127.00	49,165,400.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	163,855,127.00	49,165,400.00
2251	Дотоод эх үүсвэрээр	163,855,127.00	49,165,400.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	163,855,127.00	49,165,400.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	(163,855,127.00)	(163,855,127.00)
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	(1,291,315.17)	(180,000.00)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,471,315.17	180,000.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	180,000.00	-

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/ төгрөгөөр /

Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,838,458,653.00	586,545,696.10	9,778,480,043.15	13,203,484,392.25
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	5,599,860.19	5,599,860.19
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,838,458,653.00	586,545,696.10	9,784,079,903.34	13,209,084,252.44
Тайлант үеийн үр дүн	-	-	783,676,636.51	783,676,636.51
2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,838,458,653.00	586,545,696.10	10,567,756,539.85	13,992,760,888.95
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,838,458,653.00	586,545,696.10	10,567,756,539.85	13,992,760,888.95
Тайлант үеийн үр дүн	-	0.00	3,016,144,659.27	3,016,144,659.27
2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,838,458,653.00	586,545,696.10	13,583,901,199.12	17,008,905,548.22

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/ төгрөгөөр /

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		180,000.00		
Үүнээс: Банкин дахь харилцах дансны үлдэгдэл		180,000.00		
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	8,604,151,900.00	8,493,468,867.38	110,683,032.62	98.7
УЛСЫН ТӨВӨӨС САНХҮҮЖИХ	6,125,005,900.00	5,518,760,367.03	606,245,532.97	90.1
Улсын төсвөөс	6,125,005,900.00	5,518,760,367.03	606,245,532.97	90.1
ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	2,349,146,000.00	2,971,110,490.35	(621,964,490.35)	126.4
Үндсэн үйл ажиллагаанаас санхүүжих	2,349,146,000.00	2,349,146,000.00	(621,964,490.35)	126.4
Туслах үйл ажиллагаанаас санхүүжих	130,000,000.00	3,418,010	126,581,990.00	2.6
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	8,604,151,900.00	8,493,468,867.38	110,683,032.62	98.7
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	8,604,151,900.00	8,493,468,867.38	110,683,032.62	98.7
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	8,579,113,800.00	8,469,825,673.38	109,288,126.62	98.7
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,922,507,600.00	1,887,417,218.78	35,090,381.22	98.1
Үндсэн цалин	1,136,618,800.00	1,137,969,986.23	(1,351,186.23)	100.1
Нэмэгдэл	400,864,000.00	394,965,965.07	5,898,034.93	98.5
Унаа хоолны хөнгөлөлт	150,911,300.00	151,166,057.48	(254,757.48)	100.1
Урамшуулал	234,113,500.00	203,315,210.00	30,798,290.00	86.8
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	259,538,500.00	235,850,521.31	23,687,978.69	90.8
Тэтгэврийн даатгал	163,413,100.00	162,247,219.26	1,165,880.74	99.2
Тэтгэмжийн даатгал	19,225,100.00	19,247,185.33	(22,085.33)	100.1
ҮОМШӨ-ний даатгал	28,837,600.00	13,319,997.57	15,517,602.43	46.1
Ажилгүйдлийн даатгал	9,612,500.00	7,208,183.85	2,404,316.15	74.9
Эрүүл мэндийн даатгал	38,450,200.00	33,827,935.30	4,622,264.70	87.9
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	166,159,400.00	130,444,808.76	35,714,591.24	78.5
Гэрэл, цахилгаан	135,488,000.00	112,346,054.55	23,141,945.45	82.9
Түлш, халаалт	16,578,900.00	11,915,493.67	4,663,406.33	71.8
Цэвэр, бохир ус	14,092,500.00	6,183,260.54	7,909,239.46	43.8
Хангамж, бараа материалын зардал	53,560,700.00	51,731,622.30	1,829,077.70	96.5
Бичиг хэрэг	11,874,200.00	11,873,500.00	700.00	99.9
Тээвэр, шатахуун	10,457,500.00	10,457,500.00	-	100.0
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,955,100.00	4,945,552.30	9,547.70	99.8
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	21,811,900.00	20,960,970.00	850,930.00	96.1
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,462,000.00	3,494,100.00	967,900.00	78.3
Нормативт зардал	5,965,029,500.00	5,962,418,094.08	2,611,405.92	99.9
Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	5,788,871,100.00	5,788,871,094.08	5.92	100.0
Хоол, хүнс	172,656,000.00	172,656,000.00	0.00	100.0
Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	3,502,400.00	891,000.00	2,611,400.00	25.4

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны санхүүгийн аудит,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Эд хогшил, урсгал засварын зардал	80,240,100.00	73,021,649.96	7,218,450.04	91.0
Багаж, техник, хэрэгсэл	6,472,000.00	104,500.00	6,367,500.00	1.6
Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	612,500.00	-	612,500.00	
Урсгал засвар	73,155,600.00	72,917,149.96	238,450.04	99.6
Томилолт, зочны зардал	7,679,900.00	6,721,900.00	958,000.00	87.5
Дотоод албан томилолт	7,679,900.00	6,721,900.00	958,000.00	87.5
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	82,755,600.00	82,172,371.84	583,228.16	99.3
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	60,295,100.00	60,281,599.84	13,500.16	99.9
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	11,488,000.00	11,488,000.00	-	100.0
Даатгалын үйлчилгээ	833,800.00	523,110.00	310,690.00	62.7
Тээврийн хэрэгслийн татвар	312,200.00	264,252.00	47,948.00	84.6
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	88,000.00	55,000.00	33,000.00	62.5
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	8,865,400.00	8,826,250.00	39,150.00	99.5
Газрын төлбөр	873,100.00	734,160.00	138,940.00	84.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	41,642,500.00	40,047,486.35	1,595,013.65	96.1
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	41,642,500.00	40,047,486.35	1,595,013.65	96.1
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	25,038,100.00	23,643,194.00	1,394,906.00	94.4
Бусад урсгал шилжүүлэг	25,038,100.00	23,643,194.00	1,394,906.00	94.4
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	20,643,200.00	20,643,194.00	6.00	100.0
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,394,900.00	3,000,000.00	1,394,900.00	68.2
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	180,000.00		-
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-		-
АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	73	72	1	98.6
Удирдах ажилтан	1	1		100.0
Гүйцэтгэх ажилтан	57	57		100.0
Үйлчлэх ажилтан	12	12		100.0
Гэрээт ажилтан	3	2	1	66.6
ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	73	72	1	98.6
Мэргэжлийн боловсролын ТҮ албан хаагч (ТҮМ)	2	2		100.0
Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	59	59		100.0
Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	12	11		91.6

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		3,158,089,558.90
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		3,158,089,558.90
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		766,347,808.00
2105	Нормативт зардал		417,657,567.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл		344,848,151.00
210502	Хоол хүнс		61,827,716.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл		10,981,700.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		235,148,020.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл		21,050,000.00
210602	Тавилга		10,295,400.00
210604	Урсгал засвар		203,802,620.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		38,595,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		7,145,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		31,450,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		74,947,221.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		68,753,871.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		6,193,350.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		2,391,741,750.93
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг		609,367,600.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		609,367,600.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		1,782,374,150.93
213303	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		1,782,374,150.93
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		3,158,089,558.93
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		3,158,089,558.93
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		13,582,471.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		3,144,507,087.93
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төв нь үйл ажиллагааны эрхэм зорилгоо “Чадварлаг баг, дэвшилтэт технологи, инновацад тулгуурлан, үйлчлүүлэгчийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэхэд оршино” гэж тодорхойлжээ.

Тус төв нь улсын хэмжээнд цусны донор элсүүлэлт, цус авах, цус, цусан бүтээгдэхүүний шинжилгээ, үйлдвэрлэл, чанар, аюулгүй байдал, цусны сонор сэрэмжийн тогтолцоо, цус сэлбэлт, судлалын чиглэлээр төрөлжсөн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, мэргэжил арга зүйгээр хангах стандарт заавар, арга зүйн зөвлөмж боловсруулах, мэргэжлийн дүгнэлт гаргах, цус сэлбэлтийн чиглэлээр мэргэжилтэн бэлтгэх, сургах, судалгаа, шинжилгээний ажлыг үндэсний хэмжээнд зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий эрүүл мэндийн байгууллага юм.

Эрүүл мэндийн сайдын 2020 оны А/445 дугаар тушаалаар тус төвийн бүтэц, дүрмийг шинэчлэн баталсан байна.

Цус цуглуулах суурин 3 төв, явуулын багаар цус, цусны бүрдэлдэхүүн хэсгийг цуглуулахаас гадна Улаанбаатар хотын алслагдсан 2 дүүрэг, орон нутгийн 26 цусны салбар төвийг байнгын мэргэжил арга зүйгээр ханган ажиллаж байгаагаас гадна БЗД-ийн ЗДТГ, донорын холбооны идэвхтэн гишүүд төвийн үйл ажиллагааг дэмжин ажилласан байна.

Төвийн дунд хугацааны хөгжлийн хөтөлбөрт нийцүүлэн, чанарын болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн нэгдсэн менежментийн тогтолцооны ISO 9001:2015, ISO 45001:2018 стандартуудыг хэрэгжүүлэн, эрсдэлийг бууруулан, үйлчлүүлэгч, ажиллагсдад ээлтэй орчныг бүрдүүлэн ажилласан байна.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төв нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Донорын тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Эрүүл мэндийн тухай хууль, Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль, Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн үндэсний хэмжээнд чанар, аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан цус, цусан бүтээгдэхүүнээр хангах үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлж байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Нийгмийн даатгалын багц хууль шинээр батлагдсан;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд өөрчлөлт орсон;
- Хөдөлмөрийн тухай хуульд өөрчлөлт орсон;
- Засгийн газрын 2024 оны 02 дугаар тогтоолоор баталсан “Худалдан авах ажиллагаанд төсөвт өртгийн дээд хязгаар тогтоох тухай” шинээр батлагдсан;
- Засгийн газрын 2024 оны 128 тогтоолоор баталсан “Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” шинээр батлагдсан;

Удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудиторын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Мөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төсвийн тухай хуулийн 54.5-д заасны дагуу бүрэлдэхүүн хэсгээр иж бүрэн бэлтгэж ирүүлсэн байна.

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг төвийн захирлын 2024 оны 8 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/51 тоот тушаалаар батлан мөрдөж байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн 2024 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2025 оны А/3 дугаар тушаалаар баталсан “Төсвийн байгууллагын дагаж мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 2,805,844.5 мянган төгрөгөөр буюу 19.8 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	180.0	-	(180.0)
Авлага	1,653,877.9	4,631,569.8	2,977,691.9
Урьдчилгаа	7578.5	4649.5	(2,929.0)
Бараа материал	6,048,588.7	4,755,945.7	(1,292,643.0)
Үндсэн хөрөнгө	6,495,025.7	7,618,930.3	1,123,904.6
Нийт хөрөнгө	14,205,250.7	17,011,095.3	2,805,844.5
Өр төлбөр	212,489.8	2,189.7	(210,300.1)
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	13,992,760.9	17,008,905.5	3,016,144.6
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	14,205,250.7	17,011,095.3	2,805,844.5

Дээрх хүснэгтээс харахад дансны үлдэгдэлд гарсан материаллаг дүнтэй дараах өөрчлөлтүүд байна. Үүнд:

Мөнгөн хөрөнгийн дансны үлдэгдэлгүй байна. Авлагын дансны үлдэгдэл 4,631,569.8 мянган төгрөг болж, 2,977,691.9 мянган төгрөгөөр өссөн нь захиалагч байгууллагууд цус, цусан бүтээгдэхүүний төлбөрийг төлж чадахгүйгээс үүссэн авлага 60.7 хувийг, нэмэлт санхүүжилтийн дансаар зарцуулахаар баталж тооцоо нийлсэн авлага 38.4 хувийг эзэлж байна. Захиалагч байгууллагуудаас авах авлагын ихэнхийг Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг 794,875.0 мянган төгрөг, Эх хүүхдийн эрүүл, мэндийн төв 482,380.0, мянган төгрөг, Гэмтэл, согог, сэргээн засах клиник эмнэлэг 468,537.0 мянган төгрөгийн авлагууд эзэлж байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 4,755,945.7 мянган төгрөг болж 1,292,643.0 мянган төгрөгөөр буурсан нь хэрэгцээ шаардлагаас шалтгаалан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, шаардлагатай багаж, ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийн бодис, шинжилгээний урвалж оношлуур, эмнэлгүүдэд олгох цус, цусан бүтээгдэхүүн, улсын нөөцөд шаардлагатай бүтээгдэхүүн зэрэг бараа материалын нөөцийг зөв, оновчтой байлгах, багасгах чиглэл баримталж ажилласантай холбоотой байна.

Үндсэн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 7,618,930.3 мянган төгрөг болж 1,123,904.6 мянган төгрөгөөр өссөн нь Баянзүрх дүүргийн Засаг даргын тамгын газрын даргын 2024 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрийн А/153 дугаар тушаалаар 137,203.1 мянган төгрөг, бусад байгууллагаас 110,700.0 мянган төгрөгийн хөрөнгө шилжин ирж, өөрийн хөрөнгөөр 49,165.4 мянган төгрөгийн хөрөнгө бэлтгэж, ТӨБЗГ-ын шийдвэрээр 1,146,573.8 мянган төгрөгийг акталж, 3,343,547.5 мянган төгрөгийн анхны өртөг бүхий 230 нэр төрлийн үлдэгдэл өртөггүй болсон хөрөнгийг зарлага болгон цаашид ашиглах боломжтой хөрөнгийг шинээр үнэ тогтоож 1,750,138.1 мянган төгрөгөөр бүртгэлд тусгаснаас шалтгаалсан байна.

Тайлант хугацаанд 922,536.3 мянган төгрөгийн элэгдэл байгуулсан бөгөөд акталсан хөрөнгийн элэгдэл 1,145,808.1 мянган төгрөг байна.

Өр төлбөрийн дансны үлдэгдэл 2,189.7 мянган төгрөг болж, 210,300.1 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 17,008,905.5 мянган төгрөг болж 3,016,144.6 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант хугацааны үр дүн 3,016,144.6 мянган төгрөгөөр өссөнтэй холбоотой байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус төв 2024 оны төсвийн төсөлд өөрийн орлогоос 3,090,000.0 мянган төгрөг, улсын төсвөөс 10,544,995.9 мянган төгрөгийг санхүүжүүлэхээр тооцож нийт орлогыг 13,634,995.9 мянган төгрөгөөр төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийг төслийн саналаас улсын төсвийн санхүүжилтийг 4,419,990.0 мянган төгрөг, өөрийн орлогыг 610,854.0 мянган төгрөг, нийт 5,030,840.0 мянган төгрөг бууруулж, Эрүүл мэндийн сайдын 2024 оны А/546 дугаар тушаалаар төсвийг 8,604,151.9 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Төвийн үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөө 2,479,146.0 мянган төгрөгөөр баталсан бөгөөд 2024 онд Сангийн сайдын 224 дугаар тушаалаар давсан орлогоос 2,628,367.4 мянган төгрөгийг зарцуулах эрх олгосон нь төлөвлөсөн орлогоос 106 хувиар илүү байгаагаас үзэхэд үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг бодитой төлөвлөөгүй байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Гүйцэтгэлээр 6,123,906.8 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, 605,146.4 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлснээр 5,518,760.4 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг тайланд тусгасан, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 2,971,110.5 мянган төгрөг, туслах үйл ажиллагааны орлогоос 3,418.0 мянган төгрөг, нийт 8,493,288.9 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлэн ажилласан байна.

Гүйцэтгэлээр зарцуулсан 8,493,288.9 мянган төгрөгийн зардал нь төлөвлөсөн зардлаас 110,863.0 мянган төгрөгөөр буюу 1.29 хувиар хэмнэсэн нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлыг 107,679.6 мянган төгрөг, мэдээлэл сурталчилгааны зардлыг 13.5 мянган төгрөг, ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшууллын зардлыг 1,394.9 мянган төгрөг, хөтөлбөр төслийн дотоод урсгал зардлыг 1,595.0 мянган төгрөгөөр хэмнэсэнтэй холбоотой байна.

Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны санхүүгийн аудит,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	80101 Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	5,709,489.9	5,601,810.3	107,679.6	98.1
2	80205 Мэдээлэл сурталчилгааны зардал	3,313.5	3,300.0	13.5	99.6
3	80219 Харуул, хамгаалалтын зардал	53,486.0	53,486.0		100.0
4	80802 Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулах, дэмжлэг	25,038.1	23,643.2	1,394.9	94.4
5	81611-Төр хариуцах эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ	2,771,181.9	2,771,181.9		100.0
6	83112-Хөтөлбөр төслийн дотоод урсгал зардал	41,642.5	40,047.5	1,595.0	96.2

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт дансанд тайлант онд өмнөх оны авлага /давсан орлогын үлдэгдэл/ 497,221,3 мянган төгрөг, Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас 13,582.5 мянган төгрөг, төгсөлтийн дараах мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын зардал 6,918.4 мянга төгрөг, Онцгой байдлын ерөнхий газраас 12,000.0 мянган төгрөг, Сангийн сайдын 2024 оны 12 дугаар сарын 09-ны өдрийн 224 дугаар тушаалаар олгогдсон тайлан оны давсан орлого 2,628,367.4 мянган төгрөг, нийт 3,158,089.5 мянган төгрөгийн эх үүсвэр бүрдүүлж, зориулалтын дагуу эрх нээлгэн 1,375,715.4 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна. Зарцуулаагүй үлдэгдэл 1,782,374.1 төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлснээс 1,777,913.1 мянган төгрөгийг авлагаар бүртгэж тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.3 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Тус төв нь 2024 онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлээгүй байна.

3.5.4 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл

Тайлант онд бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах 6 арга хэмжээнд 6,490,738.2 мянган төгрөгийн төлөвлөгөө батлуулан цахим системд байршуулснаас 5 арга хэмжээнд 59 аж ахуйн нэгж байгууллагатай 5,968,393.8 мянган төгрөгийн гэрээ байгуулж 99.7 хувиар биелүүлсэн байна. Азифарма бараа тасарсан шалтгаанаар гэрээний үүргээ биелүүлээгүй байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Цус сэлбэлт, судлалын үндэсний төвийн 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн төвийн үйл ажиллагааг сайжруулахтай холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Баян суварга Аудит ХХК-ийн ахлах аудитор Б.Гантуяа, аудиторын туслах Э.Нарантуяа нар гүйцэтгэж, анхан шатны хяналтыг аудитын менежер Г.Мөнхзул, захирал С.Должинсүрэн, дараагийн шатны чанарын хяналтыг Үндэсний аудитын газрын Санхүү, нийцлийн аудитын газрын аудитор Б.Отгонцэцэг, аудитын менежер В.Эрдэнэцогт, газрын захирал, тэргүүлэх аудитор Ц.Наранчимэг нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2025 оны 1 дүгээр сарын 24-ны өдрийн 22 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын дүн 16,211,087.0 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 162,110.9 мянган төгрөгөөр тогтоож, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлын түвшнийг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувь буюу 113,477.6 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Тус төв нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор жил бүр төлөвлөгөө боловсруулан ерөнхий захирлаар батлуулан мөрдөж ажилласан байна.

Батлагдсан төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад бүх төрлийн зардлыг гаргахгүй байх зэргээр төсөвт зардлыг хэмнэх арга хэмжээ авч ажилласнаар цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын зардлыг 35,090.4 мянган төгрөг, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэлийн зардлыг 23,688.0 мянган төгрөг, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардлыг 35,714.6 мянган төгрөг, хангамж бараа материалын зардлыг 1,829.1 мянган төгрөг, норматив зардлыг 2,611.4 мянган төгрөг, эд хогшил, урсгал засварын зардлыг 7,218.5 мянган төгрөг, томилолт зочны зардлыг 958.0 мянган төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийг 583.2 мянган төгрөг, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 1,595.0 мянган төгрөг, урсгал шилжүүлгийн зардлыг 1,394.9 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулж ажилласан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим хуудсанд цалингаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 113,729,835.3 мянган төгрөгийн 210 гүйлгээг, зарлагын 7,030,255.7 мянган төгрөгийн 147 гүйлгээг, тендер шалгаруулах, худалдан авах ажиллагаатай холбоотой 6,200,455.1 мянган төгрөгийн 13 гүйлгээг хуулийн хугацаанд тус тус мэдээлсэн байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн Цус, сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудитаар шалгадагч байгууллагын 2024 оны 3 улирлын санхүүгийн тайланг хамруулж, горим сорил хэрэгжүүлсний үр дүнд нийт 622,856.5 мянган төгрөгийн 7 асуудлыг илрүүлж асуудлын бүртгэлээр зөвлөмж өгсөн ба жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дахин хянахад 578,987.7 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчлийг залруулж, биелэлт хангалтгүй хоёр асуудлыг жилийн эцсийн аудитын тайланд тусгав.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх аудитаар зөрчлийг арилгах 54,553.0 мянган төгрөгийн 4 албан шаардлага, 27,459.9 мянган төгрөгийн 3 зөвлөмж өгснийг 64.0 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна.

Хүснэгт 3. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	-	-	-	-	-
Албан шаардлага	4	54,553.0	3	31,113.1	57.0
Зөвлөмж	3	27,459.9	2	19,500.0	71.0
Нийт дүн	7	82,010.9	5	50,613.1	64.0

Өмнөх оны аудитаар өгсөн авлагын тооцоо нийлээгүй зөрчилд өгсөн зөвлөмжийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, мөн тайлант онд төсөвт өртгийг хуваан, шууд худалдан авалт гүйцэтгэсэн зөрчилд өгсөн албан шаардлагыг биелүүлээгүй давтан гаргасан тул зөрчлийг арилгуулах 2 албан шаардлага хүргүүлэв.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Цус цусан бүтээгдэхүүний үндэсний төв нь 2024 онд үйл ажиллагааны орлогоор нийт 5,599,477.9 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлснээс Сангийн сайдын 224 дугаар тушаалаар давсан орлогоос 2,628,367.4 мянган төгрөг зарцуулах эрх олгосны дагуу нэмэлт дансанд шилжүүлэхдээ орлого бууруулах бичилт хийж, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд үйл ажиллагааны орлого бодит гүйцэтгэлээр биш зарцуулах эрх олгосон давсан орлогыг хассан дүн 2,971,110.5 мянган төгрөгөөр тайлагнасан байна. Энэ нь дараа жилийн төсвийн төлөвлөлтөд сөргөөр нөлөөлж байгаад анхаарлаа хандуулах шаардлагатай байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 49,516.9 мянган төгрөгийн зөрчил¹ илэрснээс, 43,868.7 мянган төгрөгийн 2 албан шаардлага хүргүүлж, 5,648.2 мянган төгрөгийн 2 зөвлөмж өгсөн.

Нийт илрүүлсэн алдаа нь 49,516.9 мянган төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс 162,110.9 мянган төгрөгөөр бага тул “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өгсөн.

5.1 Албан шаардлага

Илрүүлэлт

1. Харилцагч байгууллагуудаас авах 4,371.3 мянган төгрөгийн авлагын үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д заасан “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан баталгаажуулах”, 20.2.6 -д “эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг давтан гаргасан тул албан шаардлага өгсөн.

Илрүүлэлт:

2. Цусны донорт зориулсан багц худалдан авах 39,497.4 мянган төгрөгийн худалдан авалт хийхдээ тендер шалгаруулалт эхлээгүй нэрийдлээр хоёр өөр байгууллагатай гэрээ байгуулж шууд худалдан авалт хийсэн байна.

Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.5-д “энэ хуулийн 8.1 дэх хэсэгт заасан босго үнэд багтаах, эсхүл нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмыг хэрэглэхээс зайлсхийх зорилгоор нийт төсөвт өртгийг хувааж хэд хэдэн тендер шалгаруулалт явуулахыг хориглоно” гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах албан шаардлага өгсөн.

5.2 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Зардлын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт

Төсвийн зарлагыг эдийн засгийн ангиллын дагуу тайлагнаагүй, хог хаягдал зайлуулах ариутгалын зардалд 5,648.2 мянган төгрөгийн цэвэрлэгээний зардал тусгасан байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2023 оны 211 дүгээр тушаалын Хоёр: 213107 “хог, хаягдал зайлуулах ариутгалын зардлын ангиллын тайлбар;-тай нийцээгүй, санхүүгийн тайлагналын “нийцсэн ба зохистой байх” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Төсвийн урсгал зардлын эдийн засгийн ангиллыг төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан гаргахад мөрдөж ажиллах;

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

2. Бараа, материалын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт

Бараа, материалын эхний хагас жилийн тооллогыг зохих журмын дагуу явуулж тооцоо бодоогүй байна. Энэ нь Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 70 дугаар зүйлийн 2.2-т "түүхий эд, материал, түлш, сэлбэг хэрэгсэл, бэлэн бүтээгдэхүүн, бараа, сав, баглаа боодлын тооллогыг жилд 2 удаа /6 дугаар сарын 1, 12 дугаар сарын 1-нээс/" гэсэн заалттай нийцээгүй, "эрх ба үүрэг" батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Бараа, материалын тооллогыг хагас жил, бүтэн жилээр хийж тооллого хийх хуулийн заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллах ;

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2025 оны 09 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Төсвийн зарлагыг эдийн засгийн ангиллын дагуу тайлагнаагүй, хог хаягдал зайлуулах, хортон шавж ариутгалын зардалд 5,648.2 мянган төгрөгийн цэвэрлэгээний материалын зардал тусгасан байна.	1	5,648.2					1	5,648.2				
Харилцагч байгууллагуудаас авах 556,088.9 мянган төгрөгийн авлагын үлдэгдлийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй байна.	1	4,371.3			1	4,371.3						
Бараа материалын эхний хагас жилийн тооллогыг хуулийн дагуу хийгээгүй байна.	1	-					1					
Цусны донорт зориулсан багц худалдан авах 39,497.4 мянган төгрөгийн худалдан авалт хийхдээ тендер шалгаруулалт эхлээгүй нэрийдлээр хоёр өөр байгууллагатай гэрээ хийж шууд худалдан авалт хийсэн байна.	1	39,497.4			1	39,497.4						
Дүн	4	49,516.9			2	43,868.7	2	5,648.2				

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2025 оны 02 сарын 05 өдөр

Дугаар 140/A015185

Улаанбаатар хот

СНАГ-2025/289/НА-СТА-ТМЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Худалдан авах ажиллагааны харьцуулалтын аргаар тендер зарлаж худалдан авах боломжтой 39,497,400.00 /Гучин есөн сая дөрвөн зуун ерэн долоон мянга дөрвөн зуун төгрөгийн худалдан авалтыг хэсэгчлэн хувааж шууд гэрээ байгуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6.4.4-д "хуульд өөрөөр заагаагүй бол бараа нийлүүлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэх этгээдийг чөлөөт өрсөлдөөн, нээлттэй сонгон шалгаруулалтын аргаар сонгох", 24 дүгээр зүйлийн 24.4-д "Төсвийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авах ажиллагаа хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулагдаагүй бол төсвөөс санхүүжилт гаргахыг хориглоно", Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.3-т "10.3.Захиалагч шууд худалдан авах, харьцуулалтын аргыг хэрэглэх зорилгоор батлагдсан төсөвт өртгийг хувааж худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулахыг хориглоно" гэж тус тус заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.9-т "Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль тогтоомж зөрчсөн нь энэ журмын 4.2.3-т заасан нөхцөл үүсээгүй бол", 4.2.1.11-т хууль тогтоомж, гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал" гэж тус тус заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийг хэрэгжүүлээгүй зөрчлийг таслан зогсоож, биелэлтийг 2025 оны 09 дүгээр сарын 01-ний дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх.
2. Цаашид алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн захирал /Н.Эрдэнэбаяр/, ерөнхий нягтлан бодогч /Х.Одгэрэл/ нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
БАЯН СУВАРГА АУДИТ
ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
В.ЭРДЭНЭЦОГТ

С.ДОЛЖИНСҮРЭН

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2025 оны 02 сарын 25 өдөр

Дугаар 41/2015185

Улаанбаатар хот

СНАГ-2025/089/НА-СТА-ТЦЗ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд хийсэн Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Байгууллага, хувь хүмүүстэй холбоотой авлагын 4,371,300.00 /Дөрвөн сая гурван зуун далан нэгэн мянга гурван зуун/ төгрөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлж, актаар баталгаажуулаагүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д "дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах" Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах" Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", 41 дүгээр зүйлийн 41.2.3-т "төсвийн гүйцэтгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу хэрэгжүүлж, тайлагнах" гэж тус тус заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-т "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1-д "авлага, өглөгийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй" гэж тус тус заалтыг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Авлагын үлдэгдлийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй зөрчлийг таслан зогсоож, биелэлтийг 2025 оны 09 дүгээр сарын 01-ний дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх.
2. Цаашид алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Цус сэлбэлт судлалын үндэсний төвийн захирал /Н.Эрдэнэбаяр/, ерөнхий нягтлан бодогч /Х.Одгэрэл/ нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

САНХҮҮ-НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
БАЯН СУВАРГА АУДИТ
ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

Ц.НАРАНЧИМЭГ
В.ЭРДЭНЭЦОГТ

С.ДОЛЖИНСҮРЭН